

אלטרנטיבה לאופוזיציה

סטודנטים, בהפגנה עלובה — וגפרת. אפשר להרבות בדוגמות כאלה, לעשרותיהן ולמאותיהן. די להזכיר את האחרונה.

כל האופוזיציה — מימין ומשמאל — הכריזה כי בואו של קצין החרמאכט לישראל הוא חרפה למדינה, חילול כבוד ישראל, סטירת לחי לזכרם של ששה מיליונים. ואחר כך הלכה האופוזיציה — כל מפלגה בנפרד! וערכה הפגנות מנומסות בחסות המישטרה, וצעדה מאה מטרים ברחוב, וקיפלה את הדגל, בתחושה גאה שמילאה את חובתה כלפי כבוד המדינה וזכר המיליונים.

איני אומר שהיה צריך להישפך דם, כמו בהפגנות פאפאנדריו ביוון. אני שונא אלימות, אך מי שמדבר על אובדן כבוד האומה ועל חילול זכר המיליונים, יכול היה לפחות לנקוט בשטות של התנגדות בלתי-אלימה. הוא

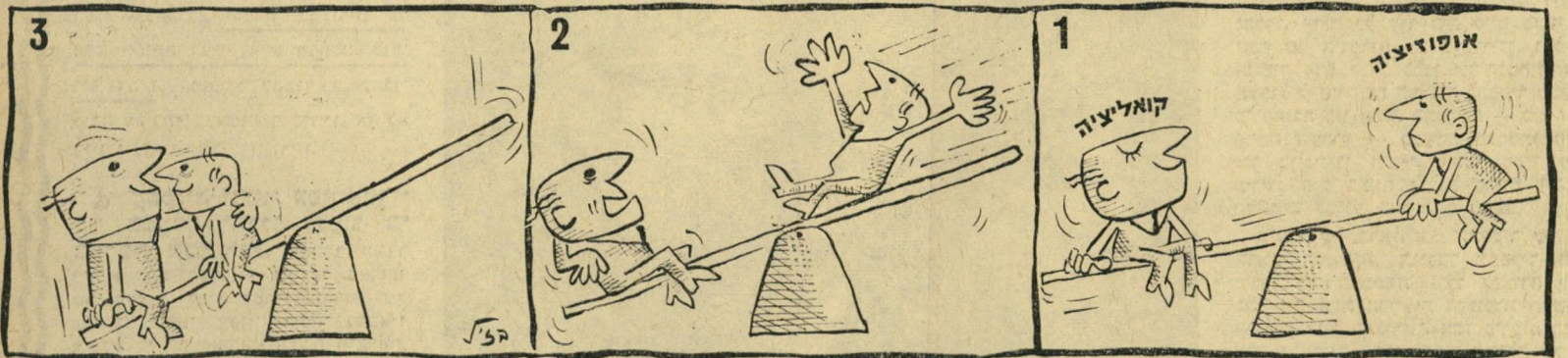
השלטון (הזורק לה פירורים משולחני), אלא באזיקים שהיא שמה על זרועותיה של עצמה.

האזיקים החזקים ביותר בעולם — אזיקי השיגרה. מזה 17 שנה יושבים ראשי אופוזיציה זו בכנסת. זה מכבר הפכו חלק מן הגוף באותו בניין שומם, חלק מן המועדון.

הם ישבו באלפי ישיבות המליאה והועדות. עד כדי השתלבות גמורה במישחק הפרלמנטארי, עד כדי אובדן גמור של התקשורת עם המציאות שבחוץ. הכנסת הפכה, בעיניהם, חזות הכל. המישחק הפרלמנטארי בה הפך, בעיניהם, תחליף ל"מאבק הפוליטי האמיתי, שהוא המאבק היציבורי."

דברים על אלטרנטיבה למישטר. כמה מפגות קשי שות ומכובדות אף הכריזו על עצמן כעל אלטרנטיבה זו. במציאות של 1965, אלה הם דבריהם. אין אלטרנטיבה, כי אין במדינה אופוזיציה המסוגלת להגיע לשלטון. והרי התנאי המוקדם לחילוף השלטון הוא קיומה של אופוזיציה כזאת. אך הגיעה השעה לדבר על אלטרנטיבה לי אופוזיציה.

אופוזיציה האמיתית ממלאה תפקיד חשוב מאד בן בחברה הדמוקרטית. תפקידה אינו פחות חשוב ופחות אחראי מתפקיד השלטון. תפקיד האופוזיציה הוא להוות מחסום בפני המגמות הרודניות של השלטון. תפקידה הוא למנוע שרירות, שחיתות והתנוונות.

נדנדה בשניים

יכול היה להשכיב אלפים על הארץ לפני כניסת שרתון, כדי למנוע כניסה ויציאה. הוא יכול היה לנקוט בשטות רבות אחרות מסוג זה — בלתי-אלימות אך יעילות.

אבל אופוזיציה זו איבדה מזמן את הקשר בין חריפות המילים לבין חריפות המעשים. היא יכולה לדבר על קיום המדינה, ולנהוג כאילו דיברה על קיום מושבי-זקנים.

בכך היא תורמת את תרומתה לרוח הצינית האוכלת את המדינה, לאינפלציה הנוראה של המילים והערכים. לסיסמות האופוזיציה, כמו לסיסמות הקואליציה, פשוט אין כוונה.

ידימה כי אופוזיציה זו איבדה בכלל את התחושה לרחוב — את הבנת תהליכי המאבק במישטר דמוקרטי.

באתי אל אחד מראשיה ושאלתי: "מדוע לא עשיתם כלום בנושא פלוני?" והוא ענה: "מה זאת אומרת לא עשינו כלום? דיברנו בכנסת!"

אבל הכנסת אינה אלא ברזימים. לברז אין שום שימוש, אם אין מניחים אליו קויצינורות ממקוריהמים. המקור הוא הציבור. לא די לקנות ברז בחנות ולתקוע אותו בקיר.

יש חשיבות לפעולה בכנסת. יכולה להיות לה חשיבות רבה מאד. בתנאי אחד: שהמאבק בכנסת יהיה משולב בכל רגע במאבק בציבור, במערכה בלתי-נלאית של חינוך והסברה, בשיתוף העם כולו בהכרעות הגדולות.

האופוזיציה הישנה "לוחמת בכנסת" במשך שלוש שנים (המשך בעמוד 10)

חשתי בכך לפני שבועיים, כאשר עמדנו והפגננו לפני שערי הכנסת. עמדנו לבדנו.

האופוזיציה כולה, מימין ומשמאל, הכריזה כי חוק לשון הרע הוא מסמך בארון המתיים של הדמוקרטיה. שעם חוקיתועבה זה הקין הקץ על חופשיהעונות, ועל הדמוקרטיה הישראלית בכלל.

הדבר היה כה חשוב בעינינו עד כי קראה לישיבת-חירום של הכנסת בפגרה. מה קרה הלאה?

אפשר היה להניח כי המוני מפלגות-האופוזיציה יבואו ויפגינו יחד עימנו. שאלפים מהם יזיחו, בעצם נזכחתם, כי הדמוקרטיה הישראלית אינה הפקד. שכל ה"כ" בהיכנסו לבניין, יווכח במו עיניו כי העם זועם.

נשארנו לבדנו. האופוזיציה נאמה בפנים נאומים מנומסים, "ברוח טובה" — כדברי העתונים. ראשיה באו במכוניות-תימה, השמיצו את דברם, ונסעו הביתה, כשמצפונם שקט וליבם טוב עליהם.

והחוק נשאר בתוקפו — ויופעל במלוא זווע" תו למחרת יום הבחירות.

אותו מצב שרר ביום ההצבעה האחרונה על המימשל הצבאי. הכל היה בקול אחד. אפשר היה לשכנע קול זה — וקולות נוספים — אילו שררה בבניין הכנסת תחושה כלשהי של שעת-חירום, של התקוממות מצפון הציבור.

ידידי ואני הפגננו בחוצות ירושלים, מול ים השוטרם שהקיף אותנו מכל עבר. איש מראשי האופוזיציה לא הפגין עימנו. כל האופוזיציה האדירה גייסה רק כמה עשרות

תפקידה הוא להזעיק את העם כאשר מת-עוררת סכנה לדמוקרטיה.

תפקיד זה משתלב בשאיפתה להגיע לשלטון. ככל שהשלטון הישן מתדרדר בדרך השרירות והשחיתות, כן מגבירה האופוזיציה האמיתית את מלחמתה, כן גדל כוחה, וכן רבים סיכויה להגיע לשלטון.

מה המצב בישראל? התדרדרות השלטון היא עובדה קיימת ובלוטה. חוק לשון הרע, חוקי הכפייה הדתית ושאר חוקי-התועבה הם תמרורים בורכה אל תהום הרודנות.

פרשת תל-גיבורים מגלה רק טפח מן השחיתות הנוראה שפשטה בכל מישורי השלטון.

מאבק אשכול-קויצין מעיד על התפרקות המיסגרות השלטוניות מכפניהם.

האם הגבירה האופוזיציה את שלטונה מול תופעות אלה? לא.

היא נוהגת כתמול שלשום. היא לא שינתה את שיטותיה. היא אף לא הדימה את קולה.

האם התקדמה האופוזיציה אל השלטון? לא.

לפי כל הדיעות המוסמכות, לא תגול האופוזיציה הישנה בבחירות של 1965. יהיה זה הישג ניכר בשבילה אם תשמור על כוחה הקודם, מול עליית רפ"י — שאינה אלא מפלגה שלטונית בהסוואה אופוזיציונית.

משוהו יסודי אינו כפדר. משוהו רקוב בממי לכת האופוזיציה. מה?

אפשר לומר: אופוזיציה זו כבולה באזיקים. לא באזיקי מנגנון-החושך (המשתף עימה פעולה) ולא באזיקי